

ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОГО ПЕРЕРОБЛЕННЯ

КОБЕЗЬКИЙ С.Г., *магістр 2 року навчання*

Науковий керівник: **БОБЕР А.В.**, *к. с.-г. наук, доцент*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Соняшник є важливою сільськогосподарською культурою для виробництва олії, а також слугує цінним джерелом білка та інших поживних речовин. Щороку в Україні досягають високих обсягів врожаю соняшнику, проте переробити його весь одразу неможливо. Підтримання якості насіння потребує застосування сучасних методів первинної обробки, таких як очищення, сортування та сушіння. Такі процеси дозволяють знизити вологість і мінімізувати ймовірність втрат під час зберігання. Під час зберігання в насінні проходить ряд фізіологічних змін, які можуть негативно вплинути на його якість. Вологість, температура та доступ повітря є ключовими факторами, які можуть пришвидшити окислення, що призводить до зростання кислотного числа і зниження олійності. Тому контроль цих параметрів є важливим для запобігання втратам маси і якості насіння, а також для зменшення негативного впливу на кінцеву продукцію.

Метою роботи було визначити, як умови вирощування та зберігання впливають на формування якості збереженості якісних показників насіння соняшнику у виробничих умовах сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю "Злагода". Дослідження здійснювали протягом 2023–2024 рр. у навчально-науково-виробничій лабораторії «Переробки продукції рослинництва» кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика НУБіП України використовуючи насіння соняшнику гібридів НС Сумо 007 (який виступає як контрольний варіант), НС Сумо 556, Субаро, Бонд та НК Бріо вирощених в умовах СТОВ «Злагода».

Зберігання даних гібридів насіння соняшнику проводили в двох температурних режимах, а саме: при зберіганні у зерносховищі з нерегульованим температурним режимом (контроль), та зберіганні в охолодженому стані ($t 0 + 5^{\circ}\text{C}$). Тривалість становила 12 місяців. Згідно з дослідницькою програмою, якість насіння оцінювали на початку експерименту та періодично повторювали аналіз, щоб визначити динаміку змін показників під час зберігання.

На основі комплексного аналізу господарсько-технологічних показників якості у СТОВ «Злагода», найкращими показниками відзначилися гібриди соняшнику НС Сумо 007, Бонд та НК Бріо. Вихід олії з одного гектара соняшника, при однакових умовах вирощування, значною мірою залежав від самого гібриду, його врожайності та вмісту олії в насінні. Найвищі показники виходу олії з 1 га показали гібриди Бонд (1849,6 кг/га), НК Бріо (1729,2 кг/га) та НС Сумо 007 (1747,2 кг/га). Вміст білка серед досліджених гібридів з одного гектара варіював від 483,2 кг/га до 580,8 кг/га.

Судячи з результатів значних відмінностей у змінах якісних показників насіння серед зазначених гібридів під час зберігання не виявлено. Проте гібриди НС Сумо 007 та Бонд демонстрували кращі показники для виробництва олії протягом зберігання. Зміни показників якості насіння значною мірою залежали від умов зберігання та тривалості.